

WSTĘP

Nieniejszy tom 17 „Z Badań Nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi” zawiera trzy obszernie opracowania, w tym dwa studia i jedno o charakterze dokumentacji źródłowej.

Marianna Czapnik przybliży renesansową postać Stanisława z Łowicza - wykształconego zakonnika, członka wspólnoty bożogrobców w Miechowie, absolwenta Akademii Krakowskiej, doktora teologii, autora m.in. znanego traktatu mariologicznego z 1538 r., apologety chrześcijaństwa i zwolennika reformacji w duchu erazmiańskim.

Zgromadził on interesujący księgozbiór stosownie do potrzeb uprawianego duszpasterstwa i kaznodziejstwa. Reprezentowane w nim były dzieła z zakresu patrystyki, egzegezy, dogmatyki, prawa.

Zachowane książki bogate są w odręczne marginalia, glosy, poprawki, noty bibliograficzne, informacje o miejscu, czasie zakupu i cenie. Oprawne były one głównie w zdobioną skórę.

Z obszernego księgozbioru odnaleziono 19 dzieł w 26 woluminach (w tym dwa inkunabuły) - najliczniej są one zachowane w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie; natomiast pojedyncze egzemplarze znajdują się w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu oraz w Bibliotece Gdańskiej.

Na końcu artykułu zamieszczony jest katalog odnalezionych książek wraz z opisami proveniencyjnymi i charakterystyką opraw.

Józef Szocki, na podstawie inwentarzy, katalogów bibliotecznych i opracowań historycznych, zidentyfikował 223 księgozbiory zgromadzone na terenie Galicji w środowisku inteligencji i ziemian polskich - w okresie od 1795 r. do wybuchu pierwszej wojny światowej.

Warto podkreślić fakt różnorodności zbiorów, w których reprezentowane są wszystkie ważniejsze europejskie ośrodki wydawnicze.

W zakresie problematyki i specjalizacji księgozbiorów na uwagę zasługują kolekcje bizantyników, arameników, sławików; a także kolekcje

w zakresie techniki, przyrodoznawstwa, balneologii, historii, muzyki, dramaturgii.

Do artykułu załączona jest dokumentacja w formie wykazów właścicieli, znaleźć tu można zwięzłe informacje dotyczące postaci właścicieli, jak również charakterystyki treściowej i losów zgromadzonych kolekcji oraz podstawy źródłowej ustaleń.

Zamieszczony w „Materiałach” katalog księgozbioru Karola Zabrzeckiego burmistrza siedemnastowiecznej Warszawy - jest dokumentacją źródłową artykułu Ewy Truskolaskiej, opublikowanego w tomie 15 niniejszej serii (Warszawa 1993, s. 121-154).

Katalog stanowi częściową rekonstrukcję księgozbioru i obejmuje 466 pozycji książkowych, obecnie w większości znajdujących się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie i w Bibliotece Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie; natomiast pojedyncze pozycje odnaleziono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. H.Łopacińskiego w Lublinie, w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu i w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy.

Pozycje w katalogu ułożone są w porządku alfabetycznym haseł autorskich oraz tytułowych i zawierają skrócony opis bibliograficzny, informację o oprawie, a także nazwiska kolejnych właścicieli danej książki. Przy datowaniu proveniencji cytowana jest podana data roczna zapisu, natomiast przy braku takowej określany jest w przybliżeniu jego wiek.

W przypadku właścicieli często powtarzających się - datowanie podane jest jednorazowo. Katalog zamyka indeks proveniencji.

Józef Wojakowski

INTRODUCTION

The 17 volume „*Researches on Polish Historical Book Collections*” contains three comprehensive studies, one of them based on authority.

Marianna Czapnik describes a Renaissance man, Stanisław from Łowicz, an educated friar, a member of the community of Lord's Sepulchre Guardians (lat. Canonici Regulares Custodes Sanctissimi Sepulchri Hierosolymitani) at Miechów; graduated from the Cracow Academy, a doctor of theology, the autor of the well-known mariological treatise written in 1538, the apologist of Christianity and supporter of Reformation according to the spirit of Erasmus from Rotterdam.

He gathered an interesting collection of books necessary in his work as a priest and preacher. Among them there were works concerning patristics, exegesis, dogmatics and law.

The collected books are rich with hand-written marginal notes, glosses, corrections, bibliographical notes and information about the price, place and date of their purchase. They are bound mainly with ornate leather.

From the voluminous collection have been found 19 works in 26 volumes (two incunabula among them). Most of them are stored in the Library of Warsaw University whereas single items are stored in the Ossolineum Library in Wrocław and the Library of Gdańsk.

At the end of the work it's printed a catalogue of found books with some information about the provenance and description of the bindings.

Józef Szocki on the authority of inventories, library catalogues and historiographical studies identified 223 collections of books gathered in Galicia by Polish intelligentsia and landed aristocracy from 1795 till the outbreak of the First World War.

It is proper to add that those books were written in many languages and they represented all important European publishing centres.

As to the problems and specialization of the collections worthy of notice are bizantinica, balneology, history, music, theatre.

The supplement added to the article contains the names of the owners and some information about their collections such as short description of the contents, history of the collections, and the source of all the information.

Ewa Truskolaska's article, published in 15 volume of the series (Warsaw 1993, p. 121-154), is based on the catalogue of the book collection printed in „Materials”. The owner of this collection was Karol Zabrzewski, the mayor of seventeenth-century Warsaw.

The catalogue is a part of the library which is being reconstructed now, and it contains 466 books. Nowadays they are stored in the Library of Warsaw University and in the Library of Metropolitan Training Seminary in Warsaw whereas single items have been found in the H.Łopaciński Provincial Public Library in Lublin, the Ossolineum Library in Wrocław and Warsaw Public Library.

The items in the catalogue are arranged in alphabetical order of authors and titles, and they contain brief bibliographical description, some information about bindings and names of the next owner of a given book. The provenance date is fixed as follows: if it is possible the year of the record is quoted, but if the year is not marked, it is given the approximate century of the record.

If the name of the owner repeats very often, the date is marked only once. The catalogue ends with the index of provenance.

Józef Wojakowski

Translated by Hanna Pacek

INTRODUCTION

Le présent volume (n° 17) de *Recherches sur les Collections Historiques en Pologne* contient trois longues articles dont deux sont des études et un troisième est en forme de documentation des sources.

Marianna Czapnik nous présente un personnage de la Renaissance: Stanisław de Łowicz - un moine instruit, membre de la commune de l'Ordre du Saint-Sépulcre à Miechów, diplômé de l'Accademie de Cracovie, docteur ès philosophie, l'auteur entre autre d'un traité mariologique très connu de 1538, l'apologet du christianisme et le partisan de la Reforme en esprit d'Erazm.

Il a ramassé une collection intéressante conformément aux besoins du métier de prêtrise et de prédication. Elle contenait les oeuvres de la patristique, exegče, dogmatique et loi.

Les livres conservés sont riches en marginalia fait à la main, les gloses, les corrections, les notes bibliographiques, les informations sur le lieu, le temps de l'achat et le prix. La plupart d'entre eux étaient reliés en cuire ornée.

19 oeuvres en 26 volumes (dont deux incunables) de cette riche collection ont été retrouvées - la plupart est preservée dans la Bibliothèque de l'Université à Varsovie. Quelques' uns se trouvent dans la Bibliothèque Ossolineum à Wrocław et dans la Bibliothèque de Gdańsk.

A la fin de l'étude se trouve le catalogue des livres retrouvés avec la description de la provenance et du caractère des reliures.

D'après les inventaires, les catalogues et les travaux historiographiques M. Józef Szocki a identifié 223 collections établis en Galicie dans le milieu des intellectuels et des propriétaires fonciers polonais à partir du 1795 jusqu'au commencement de la Grande Guerre.

Cela vaut la peine de souligner le fait que dans la collection se trouvent les oeuvres écrits dans des langues différentes provenant de tous les centres d'édition européens des plus importants.

Dans le domaine des problèmes et de la spécialisation de cetttes collec-

tions notre attention est attirée par le groupe des byzantines, arméniennes, slaves, ainsi que la collection d'oeuvres du domaine de la technique, sciences de la nature, balnéologie, histoire, musique et dramaturgie.

L'article est complété par la documentation sous forme de listes des propriétaires des collections - on peut y trouver des informations concises concernant les personnages des propriétaires ainsi que la caractéristique du contenu, le destin des collections ramassées et l'index des sources de ces informations.

Dans la partie Matériaux on trouve le catalogue de la collection de Karol Zabrzecki, le maire de Varsovie de XVIIe siècle. C'est une documentation des sources complétant l'article d'Ewa Truskolaska, publié déjà dans le volume 15 de la présente série (Varsovie 1993, pp. 121-154).

Ce catalogue est une reconstruction d'une partie de la collection et il comprend 466 volumes qui, dans sa partie majeure, se trouvent actuellement dans la Bibliothèque de l'Université de Varsovie et dans La Bibliothèque Métropolitaine de Séminaire Supérieur à Varsovie; quelques exemplaires étaient retrouvés aussi dans la Bibliothèque Publique Départementale de H.Łopaciński à Lublin, la Bibliothèque de Ossolineum à Wrocław et dans la Bibliothèque Publique de la ville de Varsovie.

Les faits dans le catalogue sont classés dans l'ordre alphabétique des auteurs, des titres et sont complétés par une brève caractéristique bibliographique, l'information sur la reliure ainsi que sur les noms des propriétaires successives de chaque livre. La datation de la provenance est accompagnée de la date annuelle de la souscription, et si la datation manque, son âge approximative est déterminé. Si le nom du propriétaire se répète plusieurs fois la datation n'est donnée qu'une fois. Le catalogue est complété par l'index des provenances.

Józef Wojakowski

Traduit par Magdalena Kapelusz

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий 17 том „Исследования по польским собраниям исторических книг” состоит из трех обширных работ, т.е. из двух исследований и одной работы, основанной на источниках.

Марианна Чапник описывает Станислава из г. Лович, образованного монаха, который жил в эпоху Ренессанса, члена общины хранителей гроба господнего в г. Мехув (лат. *Canonici Regulares Custodes Sanctissimi Sepulchri Hierosolymitani*), выпускника Краковской Академии, доктора теологии, автора известного мариологического трактата от 1538 г., апологета христианства, сторонника проведения реформации в духе Эразма Роттердамского.

Станислав из Ловича занимался пастырством и проповедничеством, используя в своей работе, собранные им книги на эти темы.

Среди книг, составляющих коллекцию монаха, оказались произведения из области патристики, догматики, юридических наук.

Книги богаты рукописными маргиналиями, глоссами, поправками, библиографическими данными, а также информацией, относительно места, времени покупки и цены книги. Все книги были в кожаном переплете с богатыми украшениями.

Из этого большого собрания книг и сохранилось 19 произведений в 26 томах (в том числе 2 инкунабула). Большинство из них находится в библиотеке Варшавского университета, отдельные же произведения можно встретить в библиотеке Оссолинелум во Вроцлаве, а также в Гданьской библиотеке.

В конце статьи печатается каталог найденных книг с описанием происхождения и характеристикой переплетов.

Юзеф Шоцкий, опираясь на инвентарии, библиотечные каталоги, а также на историографические работы, идентифицировал 223 коллекции книг, собранные на территории Галиции, собственниками которых была польская интеллигенция и

помещики. Эти коллекции составлялись в период от 1795 до начала первой мировой войны.

Следует подчеркнуть факт, что книги, входящие в состав коллекций, написаны на разных языках и среди этих произведений есть представители всех значительных европейских издательских центров.

Что касается проблематики и специализации собраний, внимания заслуживают византистика, араменика, славика, а также коллекции, в состав которых входят книги из области техники, естествознания, бальнеологии, истории, музыки, драматургии.

К статье приложен список имен собственников коллекций с характеристикой содержания книг, а также информацией, об их истории.

Опубликованный в „Материалах” каталог собрания Кароля Забжеского, бургомистра Варшавы, который жил в XVII веке, стал источником статьи Эвы Трусколяской. Эта статья была напечатана в 15 томе настоящей серии (Варшава 1993, стр. 121-154).

Каталог коллекции Кароля Забжеского это часть реконструированной библиотеки. Его составляет 466 книг, в настоящее время в большинстве своем находящихся в библиотеке Варшавского университета и в библиотеке Метрополитанской духовой семинарии в Варшаве, отдельные же книги были найдены в Воеводской Публичной библиотеке им. Г. Лопатиньского в Люблине, в библиотеке „Оссолинеум” во Вроцлаве, а также в Публичной библиотеке города Варшавы.

Авторские и заглавные статьи в каталоге расположены в алфавитном порядке. Они содержат библиографическое описание в сокращении, информацию о переплете, а также имена очередных собственников данной книги. При датировке происхождения цитируется год записи, а если год неизвестен, указан только век записи. Если имена собственников часто повторяются, то дата записи появляется только один раз.

Каталог заканчивает указатель происхождений.

Юзеф Вояковский

Перевод Ханна Пацек